

CAPUT VI.

De iure parochi circa funera pro casibus ordinariis
parochianorum in paroecia obeuntium.

754. *Eveniente morte parochiani in paroecia, ad quid parochus ius habet?* Ordinarie ius habet ad quatuor; scilicet 1° ad cadaveris associationem, nempe ad illud levandum e domo atque ad Ecclesiam deferendum; 2° ad funus, nempe ad exequias prout de ritu in Ecclesia peragendas; 3° ad illud sepulturae tradendum; 4° ad emolumenta percipienda.

755. *Constructio publicorum coemeteriorum in civitatibus et oppidis, destructio coemeteriorum particularium, et vetitum sepeliendi quemquam in Ecclesiis, derogantne in nihilo pristinis sive parochialium sive aliarum Ecclesiarum iuribus?* Negative per se. Mutatio ista id unum efficit, ut parochi, et aliarum Ecclesiarum rectores, loco sepeliendi cadavera in propriis coemeteriis vel Ecclesiis, ad publicum coemeterium illa transferant; unde hoc ipsum coemeterium antiquarum sepulturarum vicem tenet. Caetera iura autem (per se loquendo; nisi scilicet renunciatio expresse vel tacite intervenerit) intacta remanent. Patet ex multis S. C. Concilii resolutionibus. Vide Acta (XVIII pag. 455).

756. *Cur dixisti, parochum ad omnia praedicta ius habere ordinarie, et proinde non semper?* Quia contingere potest, quod, quamvis parochianus intra paroeciae limites mortuus fuerit, ius tumuli vel etiam funeris ad aliam Ecclesiam spectet, ut statim explicabitur.

757. *Ius tumuli quomodo distinguitur a iure funeris? Nonne ius tumuli secum fert semper ius quoque funeris?* Quamvis ordinarie ius tumuli secum ferat ius funeris, iuxta aphorismum *Ubi tumulus, ibi funus* (Acta VIII. 541): tamen aliquando contingit quod talis vel talis Eccle-

sia aut absolute solo iure tumuli gaudeat (prout facile contingit in oratoriis iuris patronatus huius vel illius familiae in quibus adsit sepulchrum gentilitium familiae ipsius): aut gaudeat quidem iure funeris, sed ita ut in quibusdam casibus exceptionalibus solum ius tumuli habeat (exemplum habes apud Acta XVIII. 455). Differentiae istae pendent a pactis vel a diversa natura concessionum, quae ab initio interfuerunt; et in praxi standum erit consuetudini. Cf. Vecchiotti (II. v. 58) et Acta (l. c. et V. 569 v.).

758. *Quandonam contingit quod parochianus in paroecia defunctus alibi tumulum vel funus habere debeat?* Hoc contingere potest ratione 1° electionis; 2° consuetudinis; 3° dignitatis; 4° sepulchri gentilitii.

759. *Quandonam hoc accidit ratione electionis?* Quando defunctus ante mortem significaverit qua in Ecclesia tumulum vel funus habere vellet. Iure isto gaudet quilibet (exceptis solum impuberibus et Regularibus professis); unde competit etiam filiis familias (dummodo sint puberes) et mulieribus nuptis; neque obstaret si pater vel maritus contradiceret (Cf. Reiff. III. xxviii. 41). Oportet tamen 1° Ut electio vere a defuncto ipso (ut dixi) facta fuerit; eius enim parentes vel haeredes ad hoc ius non habent (Acta V. 570 vii). 2° Ut de hac electione certe constet. Sufficeret tamen testimonium confessarii, dummodo in suum commodum non testaretur (Acta VI. 473). 3° Ut electio non fuerit revocata (De Luca De Dom. d. XVI. n. 13), 4° Ut electio fuerit rationabilis; non vero malitiosa, v. g. ex odio contra parochum (Decretal. III. xxviii. 3 C. Fraternalitatem, Reiff. l. c. 40, Schmalzgr. III. iii. xxviii. 16). De patre autem eligente sepulturam pro filio impuberi ante eius mortem, vide Acta (V. 570 viii. et Vecchiotti II. v. 59). 5° Oportet denique ut Ecclesia electa pro funere iure funerandi gaudeat, etsi non obstet quod ius tumulandi solum in publico coemeterio Ecclesia ipsa nunc exercere valeat; unde apud Acta (V. 569) legi-

tur: « In libertate fidelium esse sibi eligere funerum Ecclesiam, ut ante liberum erat sepulturae Ecclesiam sibi eligere ». Posse etiam unumquemque sibi eligere aliam Ecclesiam pro solo tumulo et suam parochialem pro funere, colligi videtur ex *Decr. 2899 S. R. C.*

760. *Quaenam Ecclesiae iure funeris gaudent?* Hoc iure gaudent, etiam quoad extraneos (intellige stante casu electionis), 1° Ecclesiae cathedrales et parochiales omnes. 2° Ecclesiae collegiatae. 3° Ecclesiae Regularium qui vota solemnia habeant (non tamen monialium, saltem ordinarie). Cf. Berengo (*n. 167*) Schmalzgr. (*III. III. xxviii. 17*) et Vecchiotti (*II. v. 58*). 4° Ecclesiae quaelibet, quibus haec facultas legitime data fuerit. Episcopus tamen difficile et solum ex consensu Capituli (ageretur enim de re parochis damnosa) facultatem istam dare potest (Cf. Schmalzgr. *l. c. n. 7* et Bouix *De Paroch. IX. x. § 1 not.*). Si autem de solo tumulo ageretur, tunc longe facilius facultatem concedere valeret, quae caeteroquin pro novo construendo sepulchro gentilitio semper exigeretur (Cf. Vecchiotti *l. c.*).

761. *Quid de consuetudine?* Consuetudo contra paroeciam stare et valere potest; sed oportet ut sit 1° vel ad minus quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis; 2° concludenter probata. Agitur enim de re odiosa, et strictae interpretationis; unde in dubio semper favendum est parocho. (Cf. Acta (*VIII. 460. 462 IV. v.*)).

762. *Quandonam accidit ut parochianus alibi funus habere debeat ratione dignitatis?* Casus practicus contingit in canonicis, qui in cathedrali vel collegiata funus habere debent; et idem dic de aliis beneficium residentiale perpetuum habentibus, qui ad Ecclesiam proprii tituli deferendi sunt. Excipe nisi consuetudo in contrarium adesset; eo quod, v. g. usus sepeliendi canonicos in collegiata nunquam adfuisse. Cf. Vecchiotti (*II. V. 59*).

763. *Quandonam parochianus in alia Ecclesia tumulum vel funus habere debet ratione sepulturae gentilitiae?* Praenotandum quod sepulturae gentilitiae, seu maiorum, in sensu iuris canonici, non iam sunt arcae quae in modernis publicis coemeteriis acquirantur, aut quae sine decreto Episcopi a

parochis concessae fuissent; bene vero sunt sepulturae in Ecclesiis vel oratoriis constitutae, in quibus haec vel illa familia defunctos suos exclusive tumulandi verum et legitimum ius canonicè acquisivit. Exinde autem dictae Ecclesiae ut plurimum gaudent etiam iure funeris; sed interdum (ut supra dicebam *n. 757*) solum ius tumuli habent.

Hodie, quoad has sepulturas gentilitias, res valde mutatae sunt, et praxis solet esse sequens:

I. Aliquae iam a longo tempore prorsus derelictae sunt, et non solum eorum domini de illis non curant, sed etiam parochi, nullam prorsus illarum rationem habent, et in parochiali Ecclesia funera peragunt atque ex toto emolumenta percipiunt, quin reclamatio ulla unquam facta fuerit. Cf. Berengo (*n. 167*).

II. Aliae autem remanserunt in statu quo praecise.

III. Aliae denique in quibusdam Dioecesibus, quamvis ad cadaverum tumulationem non amplius adhibeantur, tamen quoad funera et emolumenta considerantur ut prius. Cf. Acta (*XVIII. 455*).

His praenotatis, pro ultimis duobus casibus, servandae sunt regulae, quae circa sepulturas gentilitias a canonistis traduntur. Ex his regulis recollendae sunt speciatim sequentes: 1. Filius non semper sepeliri debet in sepulchro patris; sed solum si pater aut sepultus fuisset ipse quoque in sepulchro maiorum (in linea recta), aut elegisset sepulturam expresse non solum pro se sed etiam pro posteris suis (Reiff. *III. xxxiii. 11*). 2. Uxor sepelienda est in sepulchro gentilitio familiae suae (*III. De sepult. in VI*). Praeter sepulchrum gentilitium adest etiam sepulchrum haereditarium. Primum valet solum pro familia; unde, extincta familia, ius ad illud non transit ad haeredes. Secundum autem tam pro consanguineis quam pro aliis haeredibus valet. D'Annibale *I. 112*).

764. *Quid si aliqua ex iis familiis, quae sepulturam gentilitiam in Ecclesia habent, etsi sepulturam et Ecclesiam istam a multis annis nullo modo usa fuerit, nunc vellet ut funera in Ecclesia ipsa, sicut olim, peragerentur?* Dicerem quod decisio pendet a praescriptione. Sed hac de re iudicent sapientiores.

765. *Quid si quis titulo sepulchri haereditarii in uno loco, gentilitii in alio, dignitatis in alio, et electionis in alio sepeliri deberet? Quid, uno verbo, de praecedentia, si diversi tituli simul concurrerent?* Ordo est sequens: 1° Primo loco venit sepultura necessitatis, si nempe defunctus alibi quidem sepeliri deberet, sed illuc commode deferri nequiret. 2° Sepultura monasterii; si nempe defunctus esset Regularis professus; ille enim sepulchrum alibi eligere sibi non posset, nisi moreretur in loco a proprio monasterio ita dissito, ut ad illud commode deferri non posset (Barbosa *De Par. III. xxvi. 30*). 3° Sepultura electa (Vecchiotti *l. c. § 59*). 4° Sepultura dignitatis. 5° Sepultura mariti, si agatur de vidua (Acta *X. 604 ex C. III. de sepult. in VI*). 6° Sepultura gentilitia. 7° Sepultura haereditaria (D'Annibale *I. 112*). 8° Sepultura parochialis.

766. *Quid iuris habet parochus quoad sacerdotes ad funus invitandos?* Si haeredes designaverint sacerdotes ad funus advocandos, eorum voluntati standum erit. S. R. C. (*Decr. 313*). Imo in rigore, dummodo parochum invitent, ipsi possent etiam excludere omnes sacerdotes saeculares et solos Regulares invitare, et uno verbo hac in re pro lubito suo disponere eis integrum esset, ut patet ex decisione S. C. C. apud Vecchiotti (*II. v. § 62*); quod tamen intelligendum videtur, dummodo rationabiliter procedant. Si autem haeredes numerum dumtaxat, sed non personas designaverint; tunc sacerdotes parochiani praeferrī debent (S. C. Epp. *23 Apr. 1649*); ita tamen ut qui maius servitium Ecclesiae praestant (quamvis forte parochiani non essent) praeferrī possint.

767. *Quid iuris habet parochus circa taxam emolumentorum, et ceram?* R. Si hoc in puncto iam omnia determinata fuissent a legibus dioecesanis, nec differentiae abusivae introductae fuissent, nec lamenta audirentur; tunc iam nulla adesset difficultas. Sed apud nos (et forsā etiam alibi) non est ita.

768. Inter vicariatū et vicariatū, imo saepe etiam inter unam et alteram eiusdem Vicariatus paroeciam, in taxis funerariis exigendis non exiguae solent esse differentiae. Hae ut plurimum adsunt quia antiquitus etiam aderant, et unusquisque Parochus morem suorum antecessorum sequitur; aliquando autem oriuntur ex eo quod hic vel ille Parochus taxas prius existentes auget vel minuit, et uno verbo facit prout vult.

Differentiae huiusmodi valde malos pariunt effectus: in illis enim paroeciis ubi taxa maior exigitur, quaerimoniae et lamenta indesinenter fiunt; occasione cuiuslibet funeris, parochiani semper in eo sunt ut cum parochō litigent; de illo obmurmurant, et non raro (maxime si differentia sit magna admodum) gravissime scandalizantur; quasi scilicet parochus ad veram iniustitiam procedat, et inique prorsus pecuniam extorqueat. Nec iniustitia huiusmodi semper est

solum in eorundem opinione, sed interdum verissime existit, idque certe accideret si parochus, morem antecedentem minime respiciendo, taxam auget, et pro lubito suo magis magisque exigeret. Adde, hoc saepe esse in causa cur familiae Missarum numerum imminuere, et proprium defunctum aegerrimo animo suffragiis privare cogantur. Denique in civitatibus et oppidis aliud longe maioris momenti incommodum provenire potest, quod scilicet, propter taxas nimis elevatas, posthabito funere ecclesiastico, funera mere civilia frequentiora evadant.

Sed quid de illis qui taxas non augent sed minuunt? Hi certe optime se gerent si hoc modo taxas, quae prius in paroecia exorbitantes fuissent, ad aequitatem reducerent; non vero si taxas moderatas et iustas imminuerent, sic enim ex una parte incommoda supra exposita indirecte causarent, et ex alia successoribus damnum inferrent.

His attentis rationibus, quam maxime interest, ut hac in re uniformitas procuretur, ut scilicet quatenam sint taxae iustae determinetur, simulque ab omnibus esse servandas auctoritative atque efficaciter praecipiat.

769. In hunc finem praenotandum quod taxae funerariae sunt sequentes.

Prima est *paternaticum* consistens in quadam pecuniae summa, quae olim solum in funere patris vel matris vel personae sui iuris solvebatur (qua de re pro dioecesi nostra vide Synodum secundam Rossetti *pag. 6*, et Syn. Cantoni *pag. 75-76*); nunc vero solvitur etiam in funere cuiuslibet personae, et communius appellatur *la levata del cadavere*. Solvitur autem parochō in recognitionem eiusdem officii, atque ad illum aliquantulum compensandum pro laboribus quos in vita et in morte parochiani sui tolerare debuit.

Secunda taxa consistit *in iuribus cereae*, quatenus scilicet parochō in toto vel in parte cedi debet residuum cereorum vel intorticiorum, quae tum circa feretrum in associatione cadaveris et in Ecclesia, tum etiam in alta-

ribus, accensa fuerint. (Vide Synod. Cantoni pag. 117). Nihil autem refert sive in natura sive in aequivalenti cera tradatur.

Tertia est quae dicitur *la doppia*, quatenus scilicet, quoad Missam, parochi eleemosyna non simplex sed duplicata debetur.

Quarta est quae respicit utensilia et usum organi.

Hae sunt taxae magis communes relate ad parochum. Dixi *magis communes*; alicubi enim parochi exigunt aliquid aliud, v. g. pro iuribus (ut aiunt) campanae, et ultra stipendium celebrantis et ministrorum) pro Missa cantata.

Relate autem ad alios sacerdotes, praeter eleemosynam pro Missa, pro associatione cadaveris, pro exequiis etc. usuvenit etiam aliquod emolumentum pro assistentia ad Sacristiam.

Nihil dico de expensis pro invitatione et refectione sacerdotum.

770. His praemissis, differentiae, quae lamentis et mururationibus occasionem dare solent, sunt speciatim circa paternaticum et ceram; dum enim alicubi parochi pro paternatico, v. g. quinque libellas, et pro cera nihil aut fere nihil recipiunt, alibi tam pro illo quam pro ista summam et quantitatem valde maiorem exigunt.

771. Sed differentiae istae suntne omnes eliminandae? Respondeo negative; aliquae enim sunt iustae et sustinendae; aliae vero sunt iniquae et abolendae. Finge, v. g. in una paroecia omnes aut fere omnes esse pauperes, et in alia multos esse locupletiores vel absolute divites. Utique tunc paternatici differentia iustissima generatim esse poterit. Finge praeterea in una paroecia parochianos deferre multam ceram in festo Purificationis B. M. V. et in alia usum istum minime adesse. Utique tunc iustum esse poterit ut pro cera in illa nihil aut fere nihil, et in ista plus exigatur. Sed finge e contra quod circumstantiae sint aequales, et quod proinde non appareat ratio cur illic mi-

nus et hic plus exigatur; utique tunc differentiae iniquae et scandalosae erunt, atque adeo eliminari debebunt.

772. Sed quo modo? Imprimis quoad pauperes et miserabiles fere nihil aut etiam nihil omnino exigi poterit. Dicit Rituale: « Pauperes, quibus mortuis nihil, aut ita parum superest, ut propriis expensis humari non possint, gratis omnino sepeliantur: ac debita lumina suis expensis, si opus fuerit, adhibeant sacerdotes ad quos defuncti cura pertinet ». Consonat nostra Synodus Cantoni (pag. 117) inquit: « Ai poveri *gratis*, con obbligo dei lumi, e di un Sacerdote o chierico che risponda ai salmi ». Et subdit idipsum servari debere « anche quando vi fosse difficoltà sopra la detta povertà; salvo il posteriore ricorso ecc. ».

773. Quoad alios, loquendo de paternatico, prima regula indicatur ab eadem Synodo nostra, quae distinguit: 1° inter personas nobiles simulque divites: 2° personas mediae conditionis et commode viventes (vulgo *benestanti*): 3° personas ordinarias, v. g. artifices etc. Statuit autem pro primo casu duo scutata (viginti iulios), pro secundo duodecim iulios, et pro tertio sex iulios. Sed, praeterquam quod, propter mutatum et diminutum pecuniae valorem, hae taxae antiquae adaugeri deberent, haec regula in praxi multis subiicitur difficultatibus; adsunt enim personae nobiles et non divites, et viceversa personae divites (imo ditissimae) et non nobiles. Saepe insuper vix distinguitur, an qui talem vel talem artem aut professionem exercet, inter personas mediae vel ordinariae conditionis constitui debeat. Sunt etiam familiae divites, quae funus cum nulla pompa, et e contra familiae mediae vel ordinariae conditionis quae funera valde solemnia facere volunt. Quum denique ruri omnes aut fere omnes sint ordinariae conditionis, in paroeciis ruralibus inter casum et casum nulla differentia fieri posset, quod profecto est absonum valde et contra praxim omnium.

774. Alii itaque censent differentiam a diversitate funeris sumi debere, varias scilicet esse statuendas funerum classes; ita ut qui funus cum tali vel tali pompa facere eligit, talem vel talem summam pro paternatico parcho solvere debeat. Haec regula melius ad praxim deservit, atque etiam parocciis ruralibus accommodatur. Quum tamen pompa non ab unica re sed a pluribus rebus et circumstantiis constituatur, et facile contingere possit quod familia defuncti alicui rei vel circumstantiae (fortasse exiguae) renuntiet, ut funus elevioris classis non amplius sit; ideo optimum factu mihi videretur si a solo numero sacerdotum qui ad associationem cadaveris vel ad exequias invitantur, taxa constitueretur; ita scilicet ut parochus ratione paternatici, v. g. unum iulium pro quolibet sacerdote invitato (etsi forte non omnes advenissent) exigat. Sic profecto res simplicissima evaderet. Notari potest quod haec regula in substantia concordat cum prima; ordinarie enim maior vel minor numerus sacerdotum qui invitantur, a maiori vel minori familiae commoditate pendet.

Caeterum taxa quae viget pro parochianis, adaugeri pro exteris minime posset. Cf. Barbosa (XXVI. 83).

775. Ratione autem cerae, optima est distinctio supra indicata, ut scilicet nihil aut fere nihil in illis parocciis exigatur, ubi parochiani ceram in festo Purificat. B. M. V. offerre solent; in aliis autem exigantur candelae quae iuxta ritum sunt stricte necessariae, ita tamen ut earundem pondus arbitrio familiae relinquatur. Si vero familia, ad pompam maiorem, candelarum vel intorticiorum numerum circa feretrum apponere vellet, tunc apud nos consuetudo est ut speciales conventiones cum defuncti familia fiant, statuendo v. g. ut quaedam proportionalis (v. g. decima) horum superabundantium cereorum pars, sive in se sive in aequivalenti, parcho cedatur.

Certe autem contra consuetudinem exigi nequiret ut cera in cadaveris associatione adhibita, non adhiberentur etiam pro funere (Cf. Ferraris v. *Quarta* n. 12).

776. Haec valent quoad adultos. Quoad parvulos autem Synodus nostra statuit medietatem; dum enim pro nobilibus adultis duo scutata, pro parvulis unum scutatatum designat. Hinc (iuxta hanc regulam medietatis), si quoad adultos paternaticum statueretur in uno iulio pro quolibet sacerdote vel clerico invitato, quoad parvulos in medio iulio statuendum esset. Ruri tamen, quum solus parochus pro parvulis invitari soleat, non a numero Sacerdotum, sed a conditione familiae regula sumi deberet; ita scilicet ut v. g. pro familiis praestantioribus sex, et pro aliis tres libellae statuatur.

777. Ut autem regula ita efficax sit ut ad praxim vere deducatur atque uniformiter servetur, certe verba mea non sufficient, sed exigitur lex, quae in Synodo, aut saltem auditis Vicariis foraneis, promulgetur.

778. *Potestne parochus impedire ne cera abundantior detur sacerdotibus Regularibus ad funus invitatis, quam saecularibus?* S. C. Epp. et Reg. (16 Dec. 1661) respondit: « Distributionem candelarum, quoad differentiam « qualitatis, pendere ab arbitrio haeredum » (apud Ferraris v. *Quarta* n. 29).

779. *Quid iuris circa delationem?* De hoc vide dicta n. 525.

780. *Quid iuris circa delationem stolae, aspersionem cadaveris et praecedentiam, si interveniat Capitulum?* Delatio stolae, et aspersione cadaveris dum levatur e domo (quamvis ageretur de Canonico), spectat ad parochum; sed per viam praecedentia debetur Capitulo, utpote digniori (S. R. C. *Decr. generale* 3854 et 2685).

781. *Si ad associandum cadaver, non parochus solus cum suo clero, sed alii quoque interveniant collegialiter, quo in loco coadunari debent?* De hoc vide dicta n. 526.

782. *Quaenam iura habet parochus, quando parochianus in parocchia defunctus ad aliam Ecclesiam deportari debeat?*

Si ad illam deportari debeat pro funere, tunc parochus ius non habet deferendi cadaver prius ad propriam Ecclesiam. Excipe 1° nisi consuetudo in contrarium adesset; 2° nisi defunctus ipse ante mortem statuisset vel eius haeredes sponte vellent ut ad parochialem prius deferretur (Vecchiotti § 60). Praescindendo autem ab his casibus, parochus ius haberet solum 1° ad associationem cadaveris usque ad ianuam Ecclesiae funerantis; 2° ad quartam funebrem. Dixi *solum*; et proinde, intuitu funeris alibi perficiendi, taxam consuetam pro associatione adaugere non poterit (Cf. Decretum Clementis X apud Ferraris v. *Quarta* n. 27 et S. R. C. *Decr.* 1539 ad 5). Si tamen Ecclesia funerans ex una parte esset intra limites paroeciae suae, et ex aliâ Regularium minime esset; tunc parochus ius haberet etiam peragendi funus in ea ipsa Ecclesia. Emolumenta tamen funeris ipsius (dempta quarta) spectarent ad eiusdem Ecclesiae rectorem. Si autem Ecclesia rectorem non haberet, sed sub immediata parochi dependentia foret, tunc emolumenta ipsa totaliter parochi deberentur (De his omnibus Cf. Vecchiotti l. c.). Consuetudines quoque et leges synodales observari deberent.

Si vero cadaver ad aliam Ecclesiam vel oratorium deportari deberet solum pro tumulo; tunc parochus, funere in parochiali peracto, ius haberet comitandi illud usque ad eandem Ecclesiam vel oratorium. Si haec Ecclesia esset exempta, vel (extra paroeciae limites) rectorem proprium haberet, vel sub alterius parochi dependentia esset; tunc ius parochi cadaver comitantis ad ianuam illius cessaret. Imo ille eidem Ecclesiae solvere deberet etiam quartam funebrem. Si denique tumulus esset in oratorio iuris patronatus familiae defuncti, tunc familia ipsa committere posset parochi comitanti ut corpus prout de ritu sepulturae traderet; ita tamen ut iura, si quae sint, parochi loci, salva remaneant.

783. *Supponendo quod defunctus ad aliam Ecclesiam deferri debeat pro funere, quid notandum circa associationem, ad quam (ut dixi) parochus ius habet?* Praeter praedicta (n. 782), notanda sunt sequentia. Parochus 1° non solum ius habet sed etiam obligationem per se vel per alium id praestandi (*Decr. gen.* 3854). 2° Potest impedire ne rector Ecclesiae tumultantis defunctum aqua benedicta aspergat, seu (ut vulgo dicitur) cadaver elevet; supponendo tamen quod ipse operam suam praestet; si enim invitatus accedere recusaret, tunc idem rector cadaver elevare posset (S. R. C. *Decr.* 1539 ad 5). 3° Si defunctus deferendus esset ad Ecclesiam Regularium, ipsi associationi intervenire quidem poterunt, sed ad hoc cogi nequirent (S. R. C. *Decr. cit.* 1539 ad 4). 4° Regulariter associatio cadaveris fieri debet a parochi usque ad ianuam ecclesiae tumultantis (S. R. C. *Decr. cit.* 3854); non vero solum usque ad tales vel tales limites, v. g. usque ad portam civitatis, vel usque ad limites paroeciae in cuius Ecclesia funus peragi debet. Utique consuetudines diversae hoc in puncto facile adesse et valere possunt; sed oportet ut sint rationabiles et deformitatem non involvant. Sic, v. g. sustineretur consuetudo, ut, interveniente associationi parochi defuncti simul cum parochi in cuius Ecclesia funus celebrari debet, hic ultimus stolam assumat atque ad manum dexteram transeat statim ac paroeciae suae limites ingreditur; dum antea alter parochus stolam tenebat etc. (Lambertini *Inst.* CV. 54). Item sustineretur consuetudo, qua duo parochi sibi invicem cum respectivo clero processionaliter obviam irent; non vero ut processio tali vel tali loco sistere deberet, si forte altera tardaret; quod enim turba presbyterorum cum superpelliceo, sive cum feretro sive sine illo, in medio publicae viae sistat, magna deformitas est; quae etiam ex Decreto S. R. Congreg. (n. 2623) tolerari non potest; et consuetudo, quamvis memorabilis, hoc in puncto nullam vim haberet (S. R. C. *Decr.* 1440 ad 3). 5° Denique parochus ius habet decla-